

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło

w sprawie z odwołania T. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie
o stwierdzenie należności składkowych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 29 czerwca 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 9 czerwca 2015 r., sygn. akt III AUa 736/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od ubezpieczonego T. S na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Szczecinie kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 9 czerwca 2015 r., po rozpoznaniu sprawy T. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Szczecinie o stwierdzenie należności składkowych, na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 27 czerwca 2014 r. (mocą którego zmieniono zaskarżoną decyzję organu rentowego z 1 marca 2013 r. stwierdzając, że ubezpieczony T. S. w okresach: od 1 listopada 1977 r. do 8 marca 1978 r., od 1 lipca 1978 r. do 14 sierpnia 1979 r., od 13 kwietnia

1980 r. do 30 kwietnia 1980 r., od 30 października 1980 r. do 31 stycznia 1982 r., od 1 stycznia 1985 r. do 31 sierpnia 1987 r., od 2 marca 1989 r. do 31 sierpnia 1991 r., od 1 stycznia 1992 r. do 4 kwietnia 1994 r., od 1 listopada 1994 r. do 31 marca 1996 r. i od 1 lipca 1996 r. do 28 lutego 1998 r. podległ obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu działalności artystycznej i zobowiązano organ rentowy do wyliczenia składek na ubezpieczenie społeczne za powyższe okresy), sprostował zaskarżony wyrok w ten sposób, że w miejsce zapisu „o objęcie ubezpieczeniem społecznym” zamieścił wpis „o stwierdzenie należności składkowych” (pkt I); zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie (pkt II), a także zasądził od T. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt III).

Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną powoda. Skargę oparto na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (Dz.U. Nr 38, poz. 225 ze zm.) w związku z § 2 ust. 1 i 2, § 15 ust. 1 i 2 oraz § 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 1973 r. w sprawie wykonania ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (Dz.U. z 1974 r. Nr 1, poz. 1 ze zm.). Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a także istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Zdaniem skarżącego, istotne zagadnienie prawne dotyczy wykładni § 2 ust. 1 i 2, § 15 ust. 1 i 2 oraz § 16 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 1973 r. w sprawie wykonania ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (dalej: „rozporządzenie z 1973 r.”) i sprowadza się do odpowiedzi na pytanie: czy obowiązek opłacania składki na zaopatrzenie emerytalne twórców mógł powstać dla osoby prowadzącej zawodowo działalność artystyczną przed przedstawieniem przez ubezpieczonego organowi ustalającemu obowiązek opłacania składek, decyzji Komisji do Spraw

Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców uznającej działalność tego ubezpieczonego za twórczą lub artystyczną oraz przed dniem ustalenia obowiązku opłacania składek przez organ rentowy.

Uzasadniając występowanie tegoż zagadnienia prawnego skarżący podnosi, że zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 1973 r., obowiązek opłacania składek podlegał ustaleniu przez właściwy ze względu na miejsce zamieszkania artysty oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, po przedstawieniu decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, uznającej działalność za twórczą lub artystyczną. Ponadto § 16 ust. 2 stanowił, że obowiązek opłacania składki powstaje z pierwszym dniem miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu rozpoczęcia działalności artystycznej, nie wcześniej jednak niż od dnia wejścia w życie rozporządzenia, przy ustaleniu, iż wskazanie terminu rozpoczęcia tej działalności należy do kompetencji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców. Językowa wykładnia wskazanych powyżej przepisów nakazuje przyjąć, iż dopiero przedstawienie organowi rentowemu przez artystę decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, uznającej jego działalność za działalność artystyczną, stanowiło podstawę ustalenia przez organ rentowy, że osoba ta ma obowiązek opłacania składek z tytułu podlegania zaopatrzeniu emerytalnemu twórców od dnia jego powstania (§ 2 i § 16 ust. 2 rozporządzenia z 1973 r.), a w konsekwencji - ustalenia wysokości składek zgodnie z zadeklarowanym przez twórcę lub artystę przychodem (§ 7 i § 8 rozporządzenia z 1973 r.). Taką interpretację tych przepisów przyjął w swoim wyroku z dnia 27 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie, orzekając w pierwszej instancji w niniejszej sprawie. Sąd drugiej instancji w zaskarżonym wyroku dokonał odmiennej wykładni powoływanych przepisów. Sąd Apelacyjny w Szczecinie stwierdził, że decyzja Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców ma charakter jedynie deklaratoryjny, a ustalenie daty podjęcia działalności artystycznej przez Komisję do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców nie jest okolicznością tożsamą z powstaniem obowiązku opłacania składek, bo oblig opłacania składek powstał z pierwszym dniem miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym twórca rozpoczął wykonywanie działalności artystycznej. Konsekwencją takiej wykładni była zmiana wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 27

czerwca 2014 r. i oddalenie odwołania ubezpieczonego od decyzji organu rentowego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie od T. S. zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Sformułowanie zagadnienia

powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7 -8, poz. 147; z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011; z dnia 8 lipca 2004r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

Co się tyczy tej przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sadu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4 poz.43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, iż budzący wątpliwości interpretacyjne

przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sady powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia żadnej z powołanych przesłanek przysądu. Przedstawione w skardze kasacyjnej istotne zagadnienie prawne było już bowiem przedmiotem analizy judykatury, a co za tym idzie - pozbawione jest przymiotu „istotności”. W wyroku z dnia 8 listopada 2012 r. (II UK 95/12, OSNP 2013 nr 19-20, poz. 234) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, zgodnie z którym obowiązek opłacania składki na zaopatrzenie emerytalne twórców powstawał dla osoby prowadzącej zawodowo działalność artystyczną z dniem określonym w § 16 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 grudnia 1973 r. w sprawie wykonania ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin, a nie z dniem ustalenia tego obowiązku decyzją organu rentowego (§ 2 ust. 2 tego rozporządzenia). Stanowisko to zostało także potwierdzone w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2015 r. (III UZ 8/15, LEX nr 1771517). Zapadłe w sprawie rozstrzygnięcie Sądu drugiej instancji jest zatem zgodnie z wykładnią powołanych przepisów zaprezentowaną w powyższych judykatach.

W sprawie nie sposób dopatrywać się także potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wywodzenie rozbieżności w orzecznictwie z faktu odmiennych rozstrzygnięć Sądu pierwszej i drugiej instancji zapadłych w tej samej sprawie nie mogło odnieść zamierzonego skutku, skoro rozbieżność orzecznictwa nie może być utożsamiana z różną interpretacją przepisów lub stosowaniem prawa

przez sądy rozpoznające konkretną jednostkową sprawę (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961; z dnia 2 grudnia 2011 r., III PK 48/11, LEX nr 1238104; z dnia 7 maja 2009 r., IV CSK 459/08, LEX 511011; z dnia 16 lutego 2007 r., I CSK 18/07, LEX 1001233).

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.